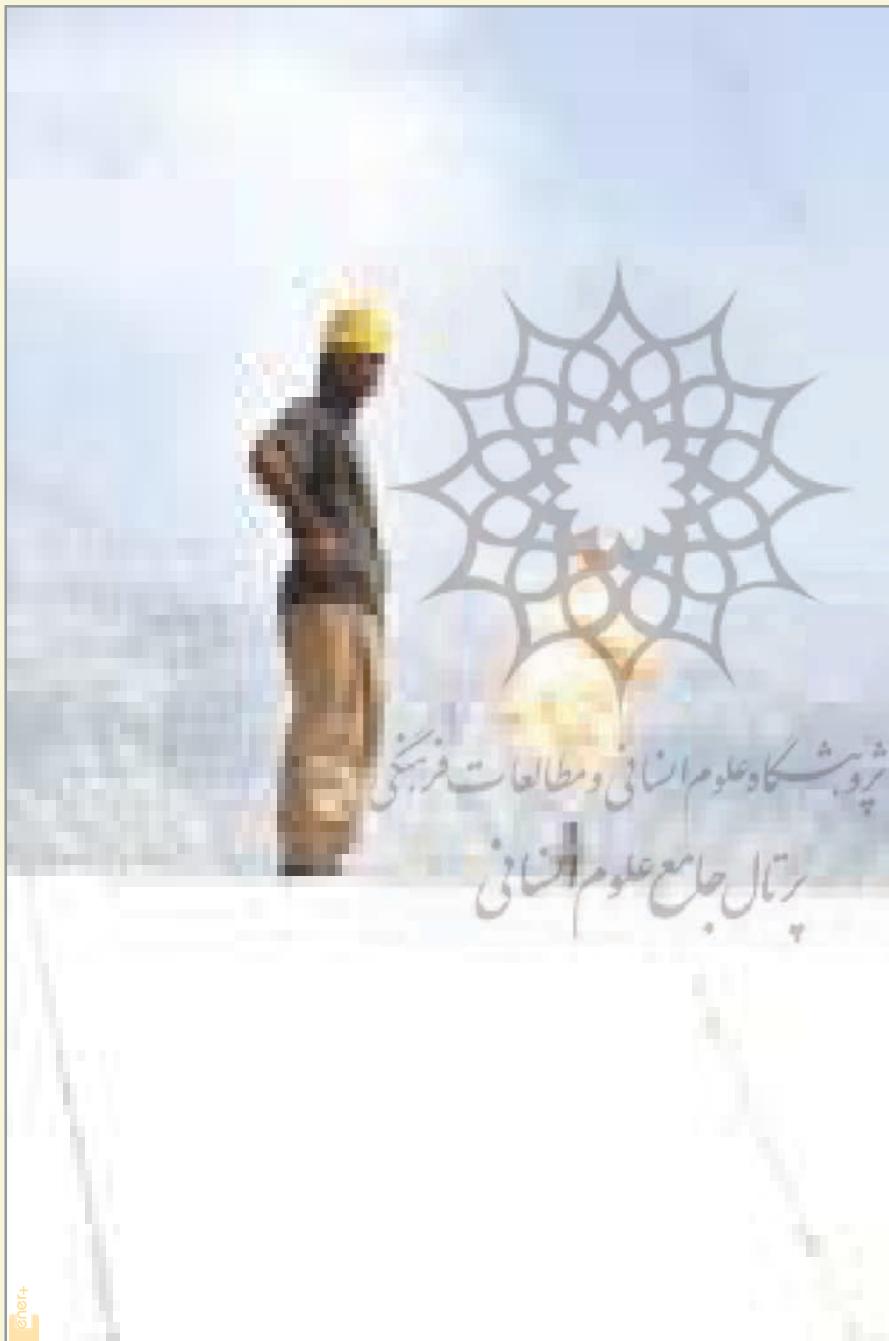

آموزش نیازمند کلان نگری

۱۷۵

آموزش نیروی انسانی در بسیاری از شرکت‌های طراز اول دنیا جایگاه نخست را در برنامه‌ریزی‌های کلان و راهبردی مجموعه به خود اختصاص داده است. صنعت نفت در ابعاد بین‌المللی با توجه به درجه بالای واپشتگی آن به تکنولوژی، رویکرد جدی‌تری به مقوله آموزش داشته است و این الزامی است که شرکت‌های ملی مرتبط نیز ناجار به تبعیت از آن هستند. صنعت نفت ایران با قدمتی در حلقه یک قرن مدعی است آموزش در آن هم سابقه خود صنعت است. اما به درستی استراتژی تدوین برنامه‌های آموزش در استراتژیکترین وزارت‌خانه کشور چگونه در راستای برنامه‌های بلندمدت و چشم انداز وزارت‌خانه و شرکت‌های زیرمجموعه آن است؟ برای پاسخ به این سوال مدیران آموزش دو شرکت مادر وزارت نفت؛ آقای «صالحی» مدیر آموزش شرکت ملی گاز ایران و آقای «آزاد» مدیر آموزش شرکت ملی صنایع پتروشیمی و آقای «محمد مهدی رشیدی» مدیر آموزش موسسه مطالعات بین‌المللی انرژی و آقای «علیرضا قندچی» یکی از بنیان آموزش بخش خصوصی در دفتر ماهنامه جهان انرژی گرد هم آمدند. آنچه در ادامه می‌خوانید حاصل این نشست است.

می کرند و کسی که آموزش های لازم را نمی دید نمی توانست مسیر شغلی خود را حل کند. شاید یکی از مسائلی که به نیروی انسانی و مدیریت اسیب زیادی وارد کرد این بود که در صنعت نفت این باور وجود دارد که آموزشی انجام نشده است و باستی همه کارها را از صفر شروع کنیم بنده به جرات می توانم بگویم که حدود ۲۰-۱۰ پروژه بزرگ شروع شد و هر زمان هم بخشی از صنعت نفت متولی آن بود اما آسیب از جای شروع شد که یک متولی اصلی شناخته شده که دید منسجم و همانهنج برای پیش یابنی، جذب بهسازی و نگهدارش نیروی انسانی داشته باشد وجود نداشت اگر هم وجود داشت سازمان های موافق بودند که هر کدام خود متولی کار می شدند. و این در مجموع باعث نیمه کاره را شدن پروروهای شد. در حالی که با ارائه یک برنامه بلند مدت، میان مدت و یا کوتاه مدت متولی می توانست با اعلام نیازها به روش علمی کار را به راحتی جلو ببرد. حالا هم هنوز دیر نشده است. اگر نهادی در صنعت مشخص شود و اقدامات انجام شده و اهداف را بررسی کند

آقای صالحی:

می توانیم ثابت کنیم در ایران نیروی انسانی اصلاح ارزان نیست، چون اگر بخواهیم یک پروژه صنعتی را تمام کنیم بیش از دو برابر قیمت تمام شده خواهد داشت

آقای آزاد:

پژوهشیمی با افزایش سرمایه گذاری هایه منظور رسیدن به ۲۰ میلیارد دلار صادرات باید نیروی انسانی متخصص اضافه کند و این احتیاج به برنامه ریزی استراتژیک آموزشی دارد

و طبق آن بیش بود می تواند موفق باشد.

جهان افزایی: صحبت های شما درست است متنها تا مقصد را نشناشیم حتی اگر بهترین کارها را انجام دهیم مثل این است که کار خاصی انجام نشده است. آقای آزاد ای سازمان شما چشم اندازی را تعیین کرده است که شما در راستای آن حرکت کنید؟

آقای آزاد: به نظر بند شاید تهای که در آن در حد ابتدای چشم اندازی تعیین شده است شرکت ملی صنایع پتروشیمی است. از ۴-۳ سال پیش با کمک مشاورینی از دانشگاه صنعتی شریف - دانشکده مدیریت و اقتصاد- این چشم انداز تدوین شد ولی خودش به تنهایی هیچ مشکلی را حل نمی کند. داشتن چشم انداز فقط برای برنامه ریزی های استراتژیک لازم است. چشم انداز مشخص شده است. اگر به سایت ما مراجعه کنید به تفکیک مخصوصات مشخص کردایم که به عنوان مثال ۱۰ سال دیگر چه مخصوصاتی را با چه ارزشی تولید خواهیم کرد. منتها برنامه ریزی استراتژیک نداریم در حال حاضر در مورد ۳۰ سال آینده کار می کنیم. و برای اینکه ما در راستای چشم انداز ۲۰ ساله کشور حرکت کنیم ستاره های مختلفی بیز تدوین شده است ولی مشخصا یک برنامه ریزی استراتژیک آموزش که هدف وضع موجود را برسی کند و چگونگی پر کردن خلاهای و فاصله ها را کاملاً معلوم نشان دهد وجود ندارد.

بالطبع آموزش مدیریت های دیگر هم کمی سر در گمی دارند مشخصاً مدیریت اداره آموزش که بحث مدیریت متابع انسانی را دنبال می کند در تدوین برنامه ریزی استراتژیک خودش مشکل دارد و باید در راستای برنامه ریزی استراتژیک کلی کشور گام بدارد و اگر آن برنامه مشخص بباشد بخش آموزش نیز نمی تواند کاری انجام دهد. آموزش باید مشتریان خود را بشناسد و بینند مشتریان در چشم انداز شرکت کجای قرار دارند و چه نیازهایی دارند. ما عمدها می بینیم که در ۱۰ سال آینده تعداد واحد های عملیاتی و پروژه هایمان در شرکت خیلی زیاد خواهد بود. به خاطر حجم سرمایه گذاریها ، حجم تولیات قرار است به حدی برسد که از ۲ میلیارد دلار صادرات در سال گذشته به ۰ میلیارد دلار صادرات برسیم لازمه این مسئله این است که نیروی انسانی متخصص به مجموعه اضافه شود و این احتیاج به برنامه ریزی استراتژیک دارد. ما چشم انداز کلی را داریم و با توجه به آن کارهایی را انجام داده ایم. اولاً گفتیم برای انجام این کارها مدیر نیاز داریم تا حلا بورمان این بود که یک نفر که متخصص است قاعده ای باشند و این مدری خوب نیز بباشد که در بعضی موارد این تفکر درست است اما لزوماً در تمام موارد اینطور نیست. ولی مجموعه مدیریتی شرکت ملی صنایع پتروشیمی نشان می دهد که هر جایی که مدری را انتخاب کردایم عمده ای از کارشناسان و کارمندان بوده اند که خوب عمل کرده اند. ولی کمتر به این مقوله پرداخته ایم که این ها باید متخصص باشند بدین معنی که مدیریت یک متخصص است. از ۴-۳ سال

جهان افزایی: با مطلبی از رئیس برنامه ریزی شرکت نسل مواجه شدیم مبنی بر اینکه توافقی بادگیری زودتر و سریعتر از رقبا، تنها مزیت نسبی است که در آینده واقع می شود یعنی غیر از اینکه از دید ایشان باید به یک سازمان یادگیرنده تبدیل شد، همچنین باید سعی کرد که از دیگر سازمان های چشم اندازی برای مدیریت آموزش در شرکت ملی گاز ایران وجود دارد؟

آقای صالحی: قبل از پاسخ دادن به سوال شما باید در مورد مطلبی بیشتر صحبت کنیم و آن اینکه نگاه ما به صنعت نفت دقيق نیست. از نظر ما صنعت محل تولید علم است و این دانشگاهها هستند که علم را آغاز کرده و به دروس دانشگاهی تبدیل می کنند. در کشور ما برخی صنایع ساقه طولانی ندارند ولی صنعت نفت سابقه ای ۱۰۰ ساله دارد. آموزش و دانش نیز در صنعت نفت همین سابقه را دارد که متساقه نشده است. و تا حدودی مطلب مغفول مانده است. دراقع سیستم اجرایی نتوانسته از پس طراحی یک برنامه مرتب و منسجم بر باید. زمانی که احساس شد نیاز به نیروهای متخصص در صنعت وجود دارد با این دیدگاه که شاید بتوان سطح علمی مجموعه را بالا برد شروع به استخدام فارغ التحصیلان دانشگاهها در سازمان کردن. شاید این راه به نظر خوب و مفید باید ولی مسئله قابل توجه اینجاست که در کشورهای اروپایی، صنایع هستند که دانش را می سازند تحریه می کنند بعد به دانشگاه انتقال می دهند و در دانشگاه این دانش به اسنادی تبدیل می شود که زمینه ساز یک علم خواهند شد. و همیشه صنایع در دانشگاهها جلوترند. به طوری که به عنوان مثال صنعت خودروسازی جلو از مطالبی تدریس می شوند. ولی در کشور ما قضیه معکوس است. یعنی دانش از دانشگاه وارد صنعت می شود که این مشکلات را پدید می آورد. در شرکت ملی گاز- که به سرعت به سمت خصوصی سازی پیش می رو- هدف آموزشی ما این است که در جایی که در نیاز توزیع می شود آن را مکتب کرده و گسترش دهیم امرزو علم مدیریت- خوب یا بد- در سازمان ما وجود دارد. ولی بایستی با داشن مدیریتی دنیا آشنا شویم برای این کار خودباری لازم است مقاماتی نیز آماده شده است اما معمولاً سرنوشت بخش های صنعتی را مسائل سیاسی تعیین می کند و این تحولات سیاسی نیز همان طور که می دانیم دستخوش عوامل دیگری هستند و با ورود مسائل سیاسی به سازمان ها مشکلات جدی برای صنعت ایجاد می شود. و حلق ایده های شخصی را وارد سازمان می کند. سازمان به سختی ایده های شخصی را می پذیرد و به محض ورود این فکار به سازمان مقابله با آن شروع می شود. سازمان بایستی زمان زیادی را صرف رشد داشن کند. ولی این قبیل مسائل باعث کندی کار می شوند. شرکت هایی مثل شل و بی بی فارغ از مسائل سیاسی کشورشان فعالیت می کنند به همین دلیل هم اولین اصل مهم برازی ماجهی صنعت از سیاست است. بخش صنعتی بخش بزرگی است طرح ها و برنامه ها و اهداف آن اجازه نمی دهد به مسائل سیاسی آلوه شود و در صورت آلوگی مشکلات جدی پیدا می کند. در برنامه های توسعه پنج ساله و بیست ساله و غیره ارزان بودن نیروی انسانی به عنوان یک فرست تلقی می گردد. در حالی که ما می توانیم ثابت کنیم در ایران نیروی انسانی اصلاح ارزان نیست. چون اگر در ایران بخواهیم یک کار صنعتی را تمام کنیم بیش از ۲ برابر قیمت تمام شده است. علی رغم اینکه قیمت کار گزینه نظر ما ارزان است و به عنوان مثال در ساخت یک کارخانه اگر در غرب ۱۰ نفر کار را انجام می دهند در ایران ۲۳ نفر این کار را می کنند. متخصص چوشکار نداریم در حالی که تعداد زیادی جوان بیکار داریم که همه در محاسبات لحظ می شوند.

آقای روشنیدی: در رابطه با چشم انداز مدیریت آموزش در سال های آینده باید عرض کنیم نیروی انسانی مهم ترین سرمایه سازمان ها محسوب می شوند. از بین نیروی انسانی، سرمایه متابع و امکانات، تکنولوژی و تجهیزات و اطلاعات قطعاً نیروی انسانی مهم ترین عامل در یک سازمان است. اگر مجموعه عوامل دیگر را بیون نیروی انسانی داشته باشیم سازمان موقعي نخواهیم داشت همه شرکت ها و سازمان های موقعي نیز موقعيت و پیشرفت خود را مرهون و مبنی نیروی انسانی متخصص و مبهر خود هستند.

آقای صالحی: به نکته خوبی اشاره کردن و آن اینکه در صنعت نفت که مجموعه عظیمی را شامل می شود و ۱۷-۱۵ شرکت فرعی و اصلی دارد. مجموعه ای نزدیک به ۱۰ هزار نفر مشغول کار هستند که پیاوه کردن مدیریت دانش قدرت محسوب نمی شود بلکه علمی مدیریت معتقدند که این (sharing) دانش مهم است. متساقه این اتفاق به دلایلی هنوز در مجموعه های صنعت نیفاه است. ضمن اینکه هر کسی که وارد این صنعت شده است اصل را در این گذاشته که تاکنون هیچ کاری در زمینه آموزش انجام نشده است در حالی که صنعت نفت اولین تشكیلات منسجم در کشور است که به بحث نیروی انسانی در همه بعد آن از قبیل آموزش، تجهیزات و سازماندهی آن ها توجه داشته است. و مبنای بیانسنجی آن تفسیر مشاغل بوده است و این باور را داشته و به آن عمل می کرداند که اینتا بايستی مشاغل را تجزیه و تحلیل کنیم بعد بر این اساس افراد مناسب را جذب کنیم. حتی مسیر حرکت یک فرد استخدام شده را تعیین

هم عقب می‌مانیم.

جهان انرژی: شما چه خدمات مشخصی را ارائه می‌کنید که بخش دولتی نمی‌تواند آن را از جای دیگری تامین کند؟

اقای قندچی: بخش دولتی اگر فال باشد بعضاً بخش‌های آن نیز هست - معمولاً از نظرات خودشان برای آموزش استفاده می‌کنند البته این افراد باسوانده‌اند ولی آنچه که مادرایم این است که ما بیشتر روی ساختارها کار کردایم و این موضوعی است که بخش دولتی خیلی به آن پرداخته است.

به عنوان مثال CD‌های آموزشی شرکت پتروشیمی که حلوایی سال پیش آمده شده است را دیدم ما سال پیش این CD‌ها را آمده کردیم ولی متسافانه به ما امکان همکاری نمی‌دهند ما برای حفظ بقای خودمان دست به نوآوری می‌زنیم و خیلی جلوتر از بخش دولتی هستیم.

جهان انرژی: اقای رشیدی شما در پاسخ به وضعیتی که اقای قندچی مطرح می‌کنند، به عنوان یک مدیر آموزش دولتی، چه توضیحی دارید؟

اقای رشیدی: موسسه در دوره مدیریت جدید با این دید که همه چیز را همگان دانند کار می‌کند. بدین معنی که فقط روحی قسمت‌هایی متکرک شده‌ایم که تاکنون کسی به آن نپرداخته است. آمار نشان می‌دهد که به دلیل عدم انجام تحلیل‌های مناسب تحلیل اقتصادی، اجتماعی و پژوهش‌های بسیاری شو شده و نیمه کاره شده‌اند.

موسسه سعی کرده با فعالیت خود این نقاط ضعف را پیوشاورد. به عنوان مثال بررسی عملکرد شرکت‌های نفت و گاز در سطح دنیا را انجام دادایم. بحث رژیم‌های مالی در این صفت در دنیا را مورد مطالعه قرار دادایم و ... و سعی کردیم از طریق سیاست‌های متعدد و دیدارهایی با نمایندگان مجلس دید مردم را تغییر دهیم. به دنبال این فعالیتها سعی کردیم فعالیت‌های آموزشی را پیش ببریم و تا حد امکان از موادی کاری پرهیز کنیم. در سال اول تقریباً بخش آموزشی موسسه غیرفعال بود و در سال ۸۳ کار را شروع کردیم و به برگزاری بیش از ۵۰ دوره در اسالاً رسیدیم. و طیف گسترده‌ای از صنعت راum از دولتی و خصوصی پوشش دادیم. بنابراین چشم انداز میان ملتی را برای خود ترسیم کردایم. در مورد برنامه‌های بلندمدت نیز با استفاده از تجربیات سال‌های گذشته دوره فوق لیسانس اقتصاد انرژی برگزار کردیم. در این چهارچوب سعی کردیم تنها ورودهای مرتبط با صنعت را برگزار کنیم.

اقای آزاد: اگر فرآیند آموزش را به ۵ زیر فرآیند تقسیم کنیم اولین زیرفرآیند آن نیازمندی است. ما در آموزش تأمین این سطح مبتنی را از طریق تجزیه و تحلیل شغل، نیاز سنتجی می‌کنیم این تجزیه و تحلیل شغل چند روش دارد که جدیترین آن را که Data مشهور است شروع کردایم و تا آخر سال برای ۱۰۰ شغل این فرآیند انجام می‌شود و برای بقیه آنها نیز آنرا انجام خواهیم داد یعنی تا حدود کمکسال دیگر کلیه شغل‌هایی که داریم را بدین روش تجزیه و تحلیل کرده و نیازمندی می‌کنیم بر اساس این نیازمندی طراحی دوره می‌رسیم باز همان روش را ادامه می‌دهیم. بعد به این می‌رسیم که چه کسی چه قدر نیاز به دوره دارد یعنی آموزش برای شخص Customiez می‌شود. هر شخصی دقیقاً نحو آموزشی که به آن نیاز دارد را در قرار می‌گیرد نه کمتر و نه بیشتر. در مورد آموزش مداری ما به اجماع مداری می‌رسیم یعنی به صورت غیرمستقیم نظرسنجی می‌کنیم. و بعد بر اساس نوع کار و این که چه شایستگی و چه داشت و مهارت و توانایی نیاز است و بر اساس داشته باشیدن دوهرهایی را طراحی می‌کنیم.

اقای صالحی: در صفت نفت مداری از داخل صنعت انتخاب می‌شوند. پس ما از ابتداء در سطح کارآموزان باید به فکر تربیت مدیر باشیم و قیمت نگاه ما به یک کارآموز، نگاهی در سطح مدیر آینده باشد در این زمینه او تلاش و اهتمام کرده و طی چند سال آینده با خیال آسوده می‌توانیم صنعت را به دست او سپاریم. ولی وقتی مدیری از بیرون صنعت وارد می‌شود و همه زیر دستشان داشت بیشتری نسبت به او ادارنده و اکنش خوبی ایجاد نمی‌شود. آموزش‌های پودمانی را برای هر شغلی تدوین کردایم و سالانه تعداد زیادی دوره آموزشی برگزار می‌کنیم. آموزش در صفت نفت به قدمت خود صنعت است اما استراتژی‌ها باید درست تعیین شوند. شرکت گاز یکباره تبدیل به ۳۵ شرکت با ۳۵ دسته مدیر شده است، با مداری از داخل انتخاب شهاده اما مشکل نداریم. مشکل ما با مداری ای است که از خارج صنعت منصب می‌شوند. اینگونه مداری متسافانه به صفت آشنا نیستند و چون در سطح بالایی قرار می‌گیرند با برنامه ریزی‌های خود تمام مجموعه را دچار چالش می‌کنند. این حادثه چندین بار تاکنون اتفاق افتاده است. با تمام این مشکلات مبارای اداره صنعت هیچ نیازی به خارجی‌ها نداریم. هر چند کمودهایی در برخی سطوح وجود دارد.

جهان انرژی: با تشکر از تمامی شما عزیزان که در این میزگرد حضور به هم رساندید، امیدواریم با حضور خود در چنین نشست‌هایی به صورت مستمر، بتوانید ریشه مشکلات موجود در بخش آموزش را شناسایی و به کمک مجموعه‌های متبع تان رفع نمایید.

پیش شرکت ملی صنایع پتروشیمی به این باور رسید که مدیر نیاز دارد و طرحی را شروع کرد که اولین گروه در نیمه دوم پاییز امسال فارغ‌التحصیل خواهد شد و همین کار را در جاهای دیگر دنیا می‌کنیم به عنوان مثال در مدیریت ساخت و نصب و به دلیل نداشت تخصص مشکل داریم بایستی از موقوفه‌های داشت و مهارت و توانایی حل‌الش داشت را به مدیرها بدهیم. دوره مدیریت ساخت و نصب را نیز با کمک داشتگاه‌های خارجی و ایرانی شروع کردایم. برای دوره‌های MBA - که یکی از آن‌ها در حال آنام است، دوره دوم هم به زودی آغاز خواهد شد - با داشتگاه مدیریت و اقتصاد داشتگاه صنعتی شریف و کالگری کانادا کار می‌کنیم. دوره مدیریت ساخت و نصب راز طریق داشتگاه گرانولی فرانسه با داشتگاه صنعتی اصفهان در اصفهان برگزار می‌کنیم و برای مدیریت بازاریابی برنامه‌های فارمی تا محصولات نامن را به راحتی در کشورهای دیگر به فروش برسانیم. مدیریت متابع انسانی را به خاطر مشکلات جدید منابع انسانی در دستور کار داریم برای اینکه به سمت جهانی شدن پیش برویم باید طبق معیارهای دنیا عمل

اقای رشیدی:

موسسه مطالعات بین المللی انرژی در دوره مدیریت جدید فقط روی قسمت‌هایی از آموزش متصرک شده که تاکنون کسی به آن نپرداخته است

اقای قندچی:

متاسفانه بخش دولتی آموزش، به ما امکان همکاری نمی‌دهد، اما ما برای حفظ بقای خود با نوآوری، خیلی جلوتر از بخش دولتی هستیم

کنیم

در بعد دیگر قصیه ما شرکتی هستیم با وسعت جغرافیای زیاد - عسلویه، آبادان، تبریز ... و یعنی هر چهار طرف نقشه ایران و سمعت عملیاتی داریم اگر بخواهیم آموزش را به صورت متصرک در یک نقطه برگزار کنیم جمیع آوری نیروها هزینه سنگینی به ما تحمیل می‌کند بنابراین شروع کردایم بحث فرهنگ‌سازی آموزش‌های از راه دور را جا بیندازیم. فرهنگ سازی برای اینکه بعما بتوانیم آموزش از راه دور را انجام دهیم. اگر بتوانیم فرهنگ استفاده از کلاس‌های مجازی را به کار کنیم بدیهیم بعداً می‌توانیم از کلاس‌های Online استفاده کنیم.

جهان انرژی: مهندس قندچی به عنوان مدیر یک مجموعه آموزشی از بخش خصوصی که با شرکت‌های مختلفی از جمله صنعت نفت کار می‌کنید و قبلي چنین چشم اندازی در شرکت‌ها وجود دارد شما چگونه برنامه ریزی می‌کنید؟

اقای قندچی: برای من بسیار جالب بود وقتی شنیدم شرکت‌های تابعه نفت برای آموزش نیروهای خود برنامه‌ریزی کردند. قبل از پاسخ به سوال شما دوست دارم کمی راجع به نحوه ارتباط بخش خصوصی با بخش دولتی صحبت کنم. متاسفانه گلایه ما از بخش دولتی - که کارفرمایی ماقع ماست - این است که در زمینه آموزشی دست بخش خصوصی را باز نمی‌گذراند و ما را وارد کار نمی‌کنند. در بخش نفت کار و پتروشیمی ما یک کارفرمایی دولتی داریم که خود این شرکت‌ها هستند و یک سری شرکت‌های خصوصی که به عنوان مشاور خدمات مهندسی این شرکت‌ها ارائه می‌دهند بخش آموزش هم به عنوان مشاوره برای این شرکت‌ها مطرح است. متاسفانه طی ۶-۷ سال فعالیت نیزترین حمایت از سوی بخش خصوصی مشاوره‌های مهندسی بوده است. خیلی به ما جای فعالیت نمی‌دهند. چون بخش خصوصی مجبور به تامین نیازهای مالی خود است کیفیت کار را تا حد امکان بالا می‌برد و این قانون کار شرکت‌های خصوصی است. شاید بخش خصوصی نیز در زمینه آموزش ضعیف عمل کرده است. ولی در مجموع به نظر بندۀ اگر این ارتباط بهتر برقرار می‌شد قطعاً موقیدت در زمینه آموزش بیشتر می‌شد. با توجه به این مسائل می‌توانم به راحتی بگویم در مورد این چشم اندازها بندۀ بیگانه‌اند. با وجود اینکه بندۀ ۷-۸ سال در صنعت کار کردام حدود ۷-۸ عسال هم در موسسه کار کردام و موسسه ما بیش از ۸ هزار داشتگاه برای صنعت آموزش داده است ولی در این مدت فقط در حد صحبت مارا وارد کار کرداند و موقع عمل دیدهایم که بخش دولتی خود را دارد و اگر ما بخواهیم دنباله را آن‌ها باشیم نه تنها به هدف نمی‌رسیم بلکه از داشته‌هایمان